

ИҚТИСОДИЁТ
ВА
ТАЪЛИМ

1

2019

Пулатов Д.Х., Хурозов З.К.	Олий таълим муассасаларини ҳамда улар ҳузуридаги таълим муассасаларини молиялаштиришнинг ҳуқуқий асослари.....	124
МОЛИЯ ВА СОЛИҚЛАР ФИНАНСЫ И НАЛОГИ		
Княсов Ш.У.	К вопросу совершенствования налогообложения доходов физических лиц в Республике Узбекистан.....	127
КИЧИК БИЗНЕС МАЛЫЙ БИЗНЕС		
Кувандиков Ш.О.	Оилавий тадбиркорликни ривожлантиришга нисбатан методологик ёндашув.....	134
ХУДУДЛАР ИҚТИСОДИЁТИ ВА МЕХНАТ ИҚТИСОДИЁТИ РЕГИОНАЛЬНАЯ ЭКОНОМИКА И ЭКОНОМИКА ТРУДА		
Хусанова Г.С.	Худудларда реал секторни техник ва технологик жиҳатдан янгилаш асосида юқори қўшимча қийматли тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ривожлантириш (Наманган вилояти миослида).....	140
Олимов М.К.	Худудларнинг иқтисодий хавфсизлигини таъминлаш: ўзига хос жиҳатлар ва асосий омиллар.....	144
Зикрияев З.М.	Ишсиз ёшлар рақобатбардошлигини бошқариш тизимининг самарадорлигини баҳолаш.....	148
Зулунова Ф.А.	Формирование кадрового резерва организации - как элемент эффективного управления персоналом.....	154
Азизова С.Х. Хусенов С.Ў.	Мехнат интизомини таъминлашнинг ҳуқуқий усуллари.....	157
Шомиев Г.У.	Инсон капиталини ривожлантиришда олий таълим сифатини оширишнинг объектив зарурлиги.....	163
	Некоторые вопросы оценки человеческого капитала: методы и инструменты.....	171
КОРХОНА ИҚТИСОДИЁТИ ЭКОНОМИКА ПРЕДПРИЯТИЙ		
Абдужаборова М.Т.	Корхона фойдасини бошқариш ва таҳлил этишнинг аҳамияти.....	177
ИҚТИСОДИЁТДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ЭКОНОМИКЕ		
Отақузиёва З.М., Акрамова Г.А., Сримбетова Д.А.	Сравнительная характеристика традиционной и электронной торговли.....	181
СТАТИСТИКА СТАТИСТИКА		
Турғунов Т.С.	Аҳоли турмуш даражасининг ривожланишини статистик баҳолаш: миллий ва халқаро тажриба.....	189
ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИҚТИСОДИЁТИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА		
Кулматова С.С.	Худуд қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши техника таъминотини эконометрик баҳолаш.....	195
Ашурметова Н.А., Турсунов Ш.А.	Чорвачилик тармоғидаги инновацион жараёнларнинг самарадорлигини баҳолашга нисбатан асосий ёндашувлар.....	201
ХОРИЖ ТАЖРИБАСИ ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ		
Джуманиязов У.И.	Давлат-хусусий шерикчилиги асосида уй-жой қурилишини бошқаришнинг илғор хорижий тажрибалари ва улардан фойдаланиш истиқболлари.....	207
РЕКРЕАЦИЯ ВА ТУРИЗМ РЕКРЕАЦИЯ И ТУРИЗМ		
Мирзаев А.Т.	Туристик хизматлар бозорида рекреацион туризм хизматларига талабнинг ўзгаришлар таҳлили.....	214

ХУДУД ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШИ ТЕХНИКА
ТАЪМИНОТИНИ ЭКОНОМЕТРИК БАҲОЛАШ

Қулматова Сайёра Сафаровна -
Термиз давлат университети, ўқитувчи

Аннотация. Мақолада Сурхондарё вилоятида қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиш соҳа техника таъминотида боғлиқлигини тадқиқ этишда кўп амалии корреляцион-регрессион таъминот қилувчи техникалар сони прогнозилаштирилган.

Асосий тушунчалар: қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари, иқтисодий-математик модель, қишлоқ хўжалиги техникалари.

Аннотация. В статье анализируются показатели основных видов сельскохозяйственного производства в Сурхондарьинской области. А также прогнозируется объем сельскохозяйственного производства в регионе.

Ключевые слова: продовольственная безопасность, экономическая и математическая модель, сельскохозяйственные продукты.

Abstract. The article analyzes the indicators of the main types of agricultural production in the Surkhondarya region. And also the volume of agricultural production in the region is projected.

Key word: food security, economic and mathematical model, agricultural products.

Ўзбекистон Республикаси Президенти-нинг 2017 йил 7 февралдаги "Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида"ги Фармони қабул қилиниши мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотларнинг янги босқичини бошлаб берди. Фармонда барча соҳалар қатори қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш ва жадал ривожлантириш энг муҳим вазифалардан бири сифатида белгилаб, уларни изчил амалга ошириб бориш соҳадаги улкан муваффақиятларга асос бўлиб хизмат қилиши таъкидланган [1].

Бугунги кунда қишлоқ хўжалиги техникасининг аҳволини тубдан яхшилаш, қишлоқ хўжалик техникалари камровини ошириш, илғор хорижий тажрибани ўрганган ҳолда, ҳар жиҳатдан замонавий тизим яратиш масаласи долзарблигича қолмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев Қишлоқ хўжалиги ходимлари кўнига бағишланган тантанали маросимдаги аутқида аграр соҳасида ҳали ишга солинмаган имкониятлар, ўз ечимини кутаётган куаммо ва камчиликларга эътиборни қаратиб, "Ҳозирги пайтда мамлакатимиздаги 146 минг 295 та қишлоқ хўжалиги техникасининг 38 фоизи аллақачон ўз умрини ўтаб бўлган, яъни бутунлай эскирган. Айниқса, мева ва сабзавотчиликка ихтисослашган тумандар боғ ва токзорларга ишлов бериш, сабзавот экиш, парваришlash ва йиғиб олишга мўлжалланган техникалар билан бор-йўғи 34 фоиз таъминланган, холос. Бу меҳнат унумдорлиги ва ҳосилдорликнинг пасайиб кетишига сабаб бўлмоқда. Айни пайтда мамлакатимиз бўйича 16 минг 495 та қишлоқ хўжалиги техникаси етишмаслиги аниқлан-

ган. Бунинг оқибатида белгиланган агротехник тадбирларни ўз вақтида ва сифатли амалга оширишнинг имкони бўлмайти ва шунинг учун пировард натижада қутилган самарага эришилмайти" [2] дея таъкидлади.

Дунё мамлакатларида аҳоли сони ўсатган ва шунга яраша озиқ-овқат ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотларига бўлган эҳтиёжлар тобора ортиб бораётган бир пайтда, ушбу эҳтиёжларни қондириш йўлида фаолият юритадиган муҳим тармоқ - қишлоқ хўжалигида аграр ислохотларни янада чуқурлаштириш, мамлакат озиқ-овқат бозоридаги барқарорликни таъминлашга қаратилган тадбирларнинг самарали тизимини яратиш ғоят муҳимдир.

Бугунги кунда аҳоли турмуш даражасини ошириш давлат томонидан олиб борилаётган ижтимоий-иқтисодий сиёсат самардорлигини ифодалаб берувчи бош мезон бўлиб, бунга эришиш ижтимоий ривожланиш асосини ташкил этади. Нафақат қишлоқларда, балки мамлакатимизда аҳоли турмуш даражасини оширишда фермер хўжаликларининг ҳиссаси юқори бўлмоқда. Фермер хўжаликлари самарали фаолият юритиш учун ўз ихтиёрида ижара асосидаги етарлича экин майдонларига эга бўлган, юксак самарали замонавий техника билан таъминланган, илғор технологияларни пухта эгаллаган йирик хўжаликлардир. Кенг тармоқли фермер хўжаликлари қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш билан бир каторда, уларни қайта ишлаш, қурилиш ишларини амалга ошириш ва қишлоқ аҳолисига хизмат кўрсатиш каби йўналишларда самарали фаолият кўрсатмоқда.

Мамлакат агросаноат мажмуида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқаришда қишлоқ хўжалик тармоғини техник жиҳатдан қўллаб-қувватлаш муҳим ўрин тутди. Қишлоқ хўжалик моддий техника базаси дейилганда, моддий бойлик ишлаб чиқариш шароитида бевосита банд бўлган меҳнат воситалари ва меҳнат буюмлари йиғиндиси тушунилади. Қишлоқ хўжалик моддий-техника базаси – фан-техника янгиликларидан кенг қўламда фойдаланиладиган, электрлашган йирик машина ишлаб чиқаришдир. Қишлоқ хўжалиги моддий-техника базаси таркибида ер ресурслари, тракторлар, машиналар, меҳнат қуроллари ва буюмлари, таъмир техникаси ва ҳақозолар киради [3].

Техника воситаларининг ўзига хос хусусиятлари ундан моддий бойлик ишлаб чиқаришнинг ҳамма соҳаларида кенг қўламда фойдаланиш заруриятини келтириб чиқаради. Техника воситаларидан фойдаланиш маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни реализация қилиш учун сарфланадиган вақтни қисқар-

тиради, меҳнат унумдорлигини оширади, маҳсулот таннархини камайтиради[4].

Бозор иқтисодиётига ўтишда қишлоқда техникага эга бўлиш ва ундан фойдаланишда икки йўналиш талабини қондириш зарур.

Биринчи йўналиш – бунга йирик қишлоқ хўжалик корхоналари-ҳиссадорлар уюшмаси, агрофирмаларни киритиш мумкин. Бу хўжаликлар ўзининг молиявий қувватига кўра зарур бўлган техникани ўз хоҳишларига биноан сотиб олиши ва ўз мулкига айлантириши мумкин. Йил мобайнида маълум бир даврда, масалан, ерни шудгорлаш тракторлари, дон ўриб йиғиштириб оладиган комбайнлари, пахта терувчи, кўсак чивувчи, гўза паяни қирқувчи ёки пресслувчи машиналарни машина-трактор парклари билан шартнома асосида фойдаланиш мақсадга мувофиқдир.

Иккинчи йўналиш – бунга фермерлар, деҳқон хўжаликларни, тармоқ хўжаликлари, яқка тартибда ижара асосида иш юритувчилардан иборат бўлган деҳқон хўжаликларни киритиш мумкин[5].

1-жадвал

Сурхондарё вилоятида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ҳажмида фойдаланилган қишлоқ хўжалик техникалари сони ўзгариши (2008-2017 йиллар)

Йиллар	Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ишлаб чиқариш	Чопиқ тракторлари	Шудгорлаш тракторлари	Культиваторлар	Чигит экиш сеялкалари	Ғалла ўриш комбайнлари
2008	11310,7	4640	1120	2097	1337	339
2009	13628,6	5549	1279	2366	1442	355
2010	16774,7	5750	1304	2367	1263	375
2011	21422,3	5804	1269	2340	1190	375
2012	27164,2	5707	1212	2242	1150	375
2013	34201,4	5683	1235	2166	1075	388
2014	39737,3	5651	1244	1934	1034	377
2015	45176,4	5644	1202	1929	994	371
2016	47486,1	5425	1191	1671	861	367
2017	47985,1	5328	1118	1546	808	342

Маъба: Вилоят статистика бошқармаси маълумотлари.

Шундай қилиб, юқоридаги фикр-мулоҳазалардан келиб чиқиб, айтиш мумкинки, бозор иқтисодиёти хусусиятларини ҳисобга олган янги иқтисодий шароитларда ялпи қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш ҳажми ўсишини таъминлашда мавжуд моддий-техник базасидан самарали фойдаланишни таъминлайдиган илмий ёндашув ва янги шакллари талаб қилади. Буни амалга оширишнинг энг самарали усули моделлаштиришдир.

Маълумки, омилларни танлаш кўп омилли регрессия моделларини тузишда муҳим саналади. Омилларни қиёсий баҳолашда ҳар бир омилларнинг натижавий омил билан

ва қолган омиллар боғлиқлиги қуйидаги кўринишда ифодаланади.

$$y=f(x_1, x_2, x_3, x_4, x_5)$$

Ушбу мақолада Сурхондарё вилоятида қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ишлаб чиқариш ҳажмининг ушбу соҳа техника таъминотига боғлиқлигини тадқиқ этишда кўп омилли корреляцион-регрессион таҳлил ёрдамида кўриб чиқилган.

Сурхондарё вилоятида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмида мазкур жараёнда фойдаланилган қишлоқ хўжалик машиналари билан ўзаро бир-бирига боғлиқлигини таҳлилий ўрганиш мақсадида

юқоридаги маълумотлари асосида дастлаб вилоятда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмининг уни етиштиришда фойдаланилган қишлоқ хўжалик машинала-

ри ўртасидаги боғлиқликнинг корреляция коэффициентларини аниқлаймиз (2-жадвал).

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ҳажми ва техникалари орасидаги боғлиқликнинг корреляция коэффициентлари матрицаси 2-жадвал

	Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари	Чопиқ тракторлари	Шудгорлаш тракторлари	Культиваторлар	Пахта экиш сеялкалари	Ғалла ўриш комбайнлари
Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари	1,00					
Чопиқ тракторлари	0,19788	1,00				
Шудгорлаш тракторлари	-0,36081	0,7644	1,00			
Культиваторлар	-0,84206	0,31443	0,71532	1,00		
Пахта экиш сеялкалари	-0,96023	-0,1178	0,45048	0,8704	1,00	
Ғалла ўриш комбайнлари	0,15655	0,81305	0,67822	0,3533	-0,08725	1,00

Мана: Вилоят статистика бошқармаси маълумотлари асосида муаллиф ишлагани.

1-жадвал маълумотларини Statistika амалий дастурлар мажмуаси ёрдамида иш-лашнинг яқуний натижаларга асосан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмининг қишлоқ хўжалик машиналарига боғлиқлигининг модели чизикли кўринишда қуйидагича бўлади:

$$Y = -55073,05 + 28,77x_1 - 103,09x_2 - 69,39x_3 + 41,84x_4 + 406,59x_5$$

Фишернинг F-мезони бўйича $F_{\text{ҳисоб}} > F_{\text{жадвал}}$ бўлгани учун регрессия тенгламасини ҳаққоний деб эътироф этиш мумкин. R корреляция кўплик коэффициенти 0,99 га тенг бўлганлиги омиллар ўртасида жипс боғлиқлик мавжудлигидан далолат беради. R^2 детерминация кўплик коэффициенти 0,98 га тенг бўлган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмининг (эрксиз ўзгарувчи вариацияси) 96 % моделда ҳисобга олинганлиги омиллар (чопиқ тракторлари, шудгорлаш тракторлари, культиваторлар, пахта экиш сеялкалари, ғалла ўриш комбайнлари)нинг таъсири ва 4 % моделга кири-тилмаган бошқа техникалар билан шартлан-ганлигини кўрсатади. Амалга оширилган ҳисоб китобларни кўрсатишича қишлоқ хў-жалик техникалари ўртасида юқори кор-реляцион боғлиқлик мавжуд. Матрицадан кўриниб турибдики, чопиқ тракторлари шудгорлаш тракторлари ҳамда ғалла ўриш комбайнлари билан корреляция коэффи-центлари 0,76 ва 0,81 ни ташкил қилмоқда. Шудгорлаш тракторларининг ғалла ўриш комбайнлари ҳамда культиваторлар ўртаси-да мазкур кўрсаткич 0,67 ва 0,71 ни ташкил қилади. Бошқа техникаларга нисбатан куль-тиваторлар ва чигит экиш сеялкалари кор-

реляция коэффициенти 0,87 га тенг бўлиб юқори кўрсаткични ташкил қилмоқда.

Регрессия коэффициентларининг аҳа-миятлигини Стьюдентнинг t мезони орқали баҳолаймиз:

$$t_{a1} = 0,4, t_{a2} = -0,78, t_{a3} = -3,12, t_{a4} = -6,86, t_{a5} = 0,32$$

$\alpha = 0,05$ аҳамиятлилик даражасида ва эркинлик даражаларида $t_{\text{ҳисоб}} = 2,77$ га тенг. $t_{a1} < t_{\text{ҳисоб}}$, $|t_{a2}| < t_{\text{ҳисоб}}$, $|t_{a3}| > t_{\text{ҳисоб}}$, $|t_{a4}| > t_{\text{ҳисоб}}$, $t_{a5} < t_{\text{ҳисоб}}$ лардан кўринадики, a_1, a_2, a_5 регрессия коэффици-ентлари аҳамиятли эмас. Натижада чопиқ тракторлари, шудгорлаш тракторлари ва ғалла ўриш комбайнларини моделдан чиқариб қайта ҳисоблашларни олиб борамиз.

Қайта ҳисоблашлар асосида қишлоқ хў-жалик ялпи маҳсулотлари ишлаб чиқариш-нинг қишлоқ хўжалик техникаларига боғ-лиқлиги модели қуйидаги кўринишга кела-ди: $y(x) = 107292,6 - 1,268x_1 - 66,509x_2$. Бунда аҳамиятлилик даражаси 0,05 да эркинлик даражасида Фишер F-мезонининг ҳисоблаб чиқилган қиймати 40,5 га тенг бўлиб, унинг жадвалдаги қиймати 4,74 дан катта. Демак топилган регрессия тенгламаси аҳамиятли. Стьюдентнинг t мезонининг ҳисоблаб чи-қилган қийматлари $t_{a1} = -4,096$, $t_{a2} = -9,071$ аҳамиятлилик даражаси 0,05 да эркинлик даражаларининг 6 сонидан мезоннинг жад-валдаги қиймати 2,44 га тенг. Бунда: $|t_{a1}| > t_{\text{ҳисоб}}$, $|t_{a2}| > t_{\text{ҳисоб}}$ тенгсизлик бажарилади. Регрессия параметри -14,8 ишлаб чиқариш маҳсулот-лари бирлигида культиваторларнинг минг донага камайтирилиши қишлоқ хўжалик маҳсулотлар етиштиришининг 14777 минг сўмга, регрессия параметри - 43,472 ишлаб чиқариш маҳсулотлари бирлигида пахта экиш сеялкаларининг минг донага камайти-

юқоридаги маълумотлари асосида дастлаб вилоятда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмининг уни етиштиришда фойдаланилган қишлоқ хўжалик машинала-

ри ўртасидаги боғлиқликнинг корреляция коэффициентларини аниқлаймиз (2-жадвал).

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ҳажми ва техникалари орасидаги боғлиқликнинг корреляция коэффициентлари матрицаси 2-жадвал

	Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари	Чопиқ тракторлари	Шудгорлаш тракторлари	Культиваторлар	Пахта экиш сеялкалари	Ғалла ўриш комбайнлари
Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари	1,00					
Чопиқ тракторлари	0,19788	1,00				
Шудгорлаш тракторлари	-0,36081	0,7644	1,00			
Культиваторлар	-0,84206	0,31443	0,71532	1,00		
Пахта экиш сеялкалари	-0,96023	-0,1178	0,45048	0,8704	1,00	
Ғалла ўриш комбайнлари	0,15655	0,81305	0,67822	0,3533	-0,08725	1,00

Манба: Вилоят статистика бошқармаси маълумотлари асосида муаллиф ишланмаси.

1-жадвал маълумотларини Statistika амалий дастурлар мажмуаси ёрдамида ишланнинг якуний натижаларга асосан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмининг қишлоқ хўжалик машиналарига боғлиқлигининг модели чизиқли кўринишда куйидагича бўлади:

$$Y = -55073,05 + 28,77x_1 - 103,09x_2 - 69,39x_3 + 41,84x_4 + 406,59x_5$$

Фишернинг F-мезони бўйича $F_{\text{ҳисоб}} > F_{\text{жадвал}}$ бўлгани учун регрессия теңгламасини ҳаққоний деб эътироф этиш мумкин. R корреляция кўплик коэффициенти 0,99 га тенг бўлганлиги омиллар ўртасида жипс боғлиқлик мавжудлигидан далолат беради. R^2 детерминация кўплик коэффициенти 0,98 га тенг бўлган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмининг (эрксиз ўзгарувчи вариацияси) 96 % моделда ҳисобга олинганлиги омиллар (чопиқ тракторлари, шудгорлаш тракторлари, культиваторлар, пахта экиш сеялкалари, ғалла ўриш комбайнлари)нинг таъсири ва 4 % моделга киририлмаган бошқа техникалар билан шартланганлигини кўрсатади. Амалга оширилган ҳисоб китобларни кўрсатишича қишлоқ хўжалик техникалари ўртасида юқори корреляцион боғлиқлик мавжуд. Матрицадан кўриниб турибдики, чопиқ тракторлари шудгорлаш тракторлари ҳамда ғалла ўриш комбайнлари билан корреляция коэффициентлари 0,76 ва 0,81 ни ташкил қилмоқда. Шудгорлаш тракторларининг ғалла ўриш комбайнлари ҳамда культиваторлар ўртасида мазкур кўрсаткич 0,67 ва 0,71 ни ташкил қилади. Бошқа техникаларга нисбатан культиваторлар ва чигит экиш сеялкалари кор-

реляция коэффициенти 0,87 га тенг бўлиб юқори кўрсаткични ташкил қилмоқда.

Регрессия коэффициентларининг аҳамиятлигини Стьюдентнинг t мезони орқали баҳолаймиз:

$$t_{a1} = 0,4, t_{a2} = -0,78, t_{a3} = -3,12, t_{a4} = -6,86, t_{a5} = 0,32$$

$\alpha = 0,05$ аҳамиятлик даражасида ва эркинлик даражаларида $t_{\text{ҳисоб}} = 2,77$ га тенг. $t_{a1} < t_{\text{ж}}, |t_{a2}| < t_{\text{ж}}, |t_{a3}| > t_{\text{ж}}, |t_{a4}| > t_{\text{ж}}, t_{a5} < t_{\text{ж}}$ лардан кўринадикки, a_1, a_2, a_5 регрессия коэффициенти аҳамиятли эмас. Натижада чопиқ тракторлари, шудгорлаш тракторлари ва ғалла ўриш комбайнларини моделдан чиқариб қайта ҳисоблашларни олиб борамиз.

Қайта ҳисоблашлар асосида қишлоқ хўжалик ялпи маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг қишлоқ хўжалик техникаларига боғлиқлиги модели куйидаги кўринишга келади: $y(x) = 107292,6 - 1,268x_1 - 66,509x_2$. Бунда аҳамиятлик даражаси 0,05 да эркинлик даражасида Фишер F-мезонининг ҳисоблаб чиқилган қиймати 40,5 га тенг бўлиб, унинг жадвалдаги қиймати 4,74 дан катта. Демак топилган регрессия теңгламаси аҳамиятли. Стьюдентнинг t мезонининг ҳисоблаб чиқилган қийматлари $t_{a1} = -4,096, t_{a2} = -9,071$ аҳамиятлик даражаси 0,05 да эркинлик даражаларининг 6 сониди мезоннинг жадвалдаги қиймати 2,44 га тенг. Бунда: $|t_{a1}| > t_{\text{ж}}, |t_{a2}| > t_{\text{ж}}$ тенгсизлик бажарилади. Регрессия параметри -14,8 ишлаб чиқариш маҳсулотлари бирлигида культиваторларнинг минг донага камайтирилиши қишлоқ хўжалик маҳсулотлар етиштиришининг 14777 минг сўмга, регрессия параметри - 43,472 ишлаб чиқариш маҳсулотлари бирлигида пахта экиш сеялкаларининг минг донага камайти-